NUM XXXVII.

w SOBOTĘ DNIA 9. WRZESNIA ROKU 1780.

Z POLSKI

Z Warſzawy dnia 30. Sierpnia.

W nowinach Cudzoziemſkich o wyiezdzie Xiążęcia Jegomości *Pruſkiego* do *Petersburga* donoſzących wyrażaſię oraz Trakt, którym tenże Xiąże Jmć podróż ſwą odprawiać poſtanowił. Podług tych więc nowin, wyſławſzy Xiąże Jmć dwóma przed ſobą dniami większą część ſwego Ekwipażu, i wyiechawſzy (iakoſię iuż o tym pierwiey doniosło) dnia 6. tego Mieſiąca barzo rano w aſſyſtencyi Generał-Maiora Barona de *Górtz,* Szambelana Hrabiego de *Noſtitz,* i Maiora de *Vietinghoff,* maiąc przytym przy ſobie Pazia, Felczera, Kamerdynera, Kuchmiſtrza, i 6. Lokaiow, pierwſzy nocleg w *Kiſtrynie,* a drugi w *Stargardzie* odprawował; w *Królewcu* zaś pięć dni, w *Memlu* dwa, w *Nitawie,* ieden lub dwa (gdzie na Niego czekała Aſſyſtencya *Roſſyiſka*) w *Rydze* także kilka dni miał zabawić. Rzadkie i wielkiego ſzacunku kleynoty, w tęż podróż, trzy Mieſiące trwać maiącą,

wziol z sobą Xiąże Jmć; z których iedne na swe używanie, drugie na podarunki ma obrócić.

Z Warszawy dnia 2. Września.

Król Jmć Pan Nasz Miłościwy, po dobrowolnym ustąpieuiu Jmci Pana *Potockiego*, Urząd Podczaſtwa W. X. Lit: Jmci Panu Filipowi Neryuszowi *Wolczkiewiczowi Olizarowi* w tych dniach łaskawie Konferować raczył,

Z FRANCYI

Z Paryża dnia 4. Lipca.

Zwielką ciekawością czekaią tu uwiadomiena, w iaki sposob Eskadry *Angielskie* będą witały Eskadrę *Rossyiską*, którą płynącą do Portu *Brest* łatwo będą mogły na morzu *Manche* napotkać.

Z Paryża dnia 4. Sierpnia.

Wielkiey usilności, pracy, i żywości Król Jmć *Hiszpański* kazał używać, żeby został Panem *Gibarltaru*. Monarcha ten nieodmiennie ieſt poſtanowiony nie chcieć więcey cierpieć, aby naypierwsza iego Państwa Forteca dłużey w cudzey mocy zoſtawała, i żeby z tey przyczyny, tak w czasie woyny iak pokoiu, przez sprawiedliwą cale nieufność, musiał utrzymywać woyska dla obrony *S. Rocha.* Zrzucenie z siebie tey niewoli nie mniey temuż Monarsze potrzebne z daiesię, iak wypędzenie *Maurow;* i ieſt przytym przekonany, że po przyprowadzeniu do szczęśliwego końca tey tak ważney rzeczy, nadgrodząsię wszyſtkie prace, szkody, i wydatki, których oblężenie *Gibraltaru* może potrzebować. Ci którzy tę Fortecę maią za niedobytą, mówią iż ona nie może być wzięta chyba w *Ameryce*, ponieważ tam łatwo można znaleść, czymby mogła być zamieniona.

Z ANGLII.

Z Londynu dnia 4 Sierpnia

Po rozłączeniusię Parlamentu, y po przywruceniu porządku w tey Stolicy obroty naszych sił morskich w różnych Cześciach Swiata, a z drugiey ſtrony zamysły Dworow *Francuskiego* i *Hiszpańskiego*, są tu naypierwszym a prawie iedynym celem uwagi publiczney. O wyiściu złączoney z *Cadix* Floty w liczbie 22. *Hiszpańskich* a 9. *Francuskich* okretow Dwór nasz dnia onegdayszego pewną iuż odebrał wiadomość; a z poczynionego rozporządzenia w Portach *Brest* i *Corogne* pokazuiesię, iż taż Flota pomnożysię ieszcze innemi okrętami, które albo iuż z nich wyszły, albo we wszelkiey ſtoią do wyiścia gotowości. Prawda, że Flota nasza Komendy Amirała *Geary*, przez swoie teraznieysze w Golfie *Gaskońskim* ſtanowisko, może uczynić łączeniesię Floty nieprzyiacielskiey z okrętami *Breſteńskiemi* barzo trudne i niebespieczne, ieżeli nie cale niepodobne, wszakże tak znaczną siła nieprzyiacielska ma te-

raz nad naſzą górę, iż nie można ſobie za rzecz pewną obiecywać, żeby Flota naſza na tym że ſtanowiſku utrzymałaſię. Nie traci iednak Zwierchność naſza nadziei, że wſpomniona Flota będzieſię mogła tam utrzymać, nim Woyſka nieprzyiacielſkie zupełnie ruſzą od Brzegow *Hiſzpańſkich*, i przeto wyſłała rozſkaz, aby 7 okrętow ſzeręgowych które iuż ſą gotowe, bez żadney odwłoki płyneło na pomoc Amirałowi *Geary*, Tym czaſem przytomność okrętow naſzych przy Brzegach *Francuſkich* wielką czyni przeſzkodę w handlu i wyprawach nieprzyiacielſkich, i wiele im Statkow przeto ginie. Oprócz bowiem zabranych Fregat *Francuſkich*, iedney *la Belle Poule* od 36. armat i 278, ludzi, ſławney rozpoczęciem teraźnieyſzey z *Francyą* woyny, drugiey *Eulalii* z 24. armatami bogato naładowaney, które zdobyczy przy Brzegach *Portugalſkich* naſzym doſtałyſię; Dwór odebrał ieſzcze potwierdzenie o zabraniu także inney Fregaty od 26. armat, i razem tych Statkow Kupieckich, które ona przeprowadzała; a dotego uwiadomione *Miniſterium* naſze, iż znaczna liczba Statkow *Hollenderſkich* do Portu *Breſt* płynie, wyſłało w przeſzły Czwartek z Portu *Plymoutch* do Amirała *Geary* rozkaz, ażeby te Statki poprzeymował i pozabierał. Wreſzcie, lubo to uprzedzone dwóma Mieſiącami Floty Wielkiey wyſłanie ſprawuie nam nieiakie pożytki, i czyni honor naſzemu *Miniſterium*; te iednak korzyści i ta chwała wiele nas koſztuią w *Ameryce*. Dla przygotowania wielkiey Floty, muſiało toż *Miniſterium* zoſtawić Kawalera *Rodney* w ſtanie ſłabym, dla którego nie mógł przeſzkodzić złączeniuſię Eſkadry *Hiſzpańſkiey* z *Francuſką*; a lubo pilnie uzbraiaią naznaczone na poſiłek temuż Amirałowi Okręty, trzeba iednak na to czaſu: i pierwiey będą mogli nieprzyiaciele ſzkody nam iakie poczynić, nim też Okręty do *Indyi Zachodnich* zapłyną. Rozumiano, że na wzmocnienie Amirała *Rodney* poſzle mu kilka Okrętow Amirał *Arbuthnot;* ale ten Komendant, dla zachowania nabytych Wyſp i Kraiow *w Ameryce-Południowey*, będzie ſam potrzebował Okrętow i ludzi, ieśli prawdziwa ieſt nowina, że Kawaler de *Ternay* wſzedł z ſwą Eſkadrą i Statkami dnia 20. Czerwca do *Boſtonu* Przydaie ſię w Liſtach o tym donoſzących, że *Amerykanie Nowey Anglij* z wielką radością iego przyimowali; i że tenże Kawaler de *Ternay*, we 4 dni po przybyciu ſwoim, miał z różnemi Statkami zbroynemi i Korſarzami *Amerykańskiemi*, którzy ſię do niego w pomienionym Porcie przyłączyli, popłynąć na iąkąś wyprawę. Eſkadra Kawalera de *Ter-*

nay, gdy wypłynoł z *Breſt*, miała w ſobie 7. Okrętow ſzęręgowych, ieden inny Okręt od 64. armat, 2 Fregaty, i 23. Statki przewozowe, na których było 6000. ludzi pod Komendą Hrabiego de *Rochambeau*. Co ſię tycze Eſkadry Contre Amirała *Grawes*, która wyſłana była za Eſkadrą Kawalera de *Ternay*, Departament Amiralicyi nie ma świeżſzych nowin nad tę, którą odebrał od iednego Statku *Hollenderſkiego*, iż taż Eſkadra dnia 23. Czerwca przy Wyſpach *Bermudach* była poſtrzeżona. Podług oſtatnich Liſtow z *New-Yorku* przyſłanych, Kawaler *de la Luzerne* Miniſter *Francuſki* donioſł Kongreſsowi *Amerykańſkiemu*, iż Król Jmć *Francuſki* wyſyłał poſiłki dla *Stanow Ziednoczonych*; - przeto tenże *Kongres* rozeſłał do każdego zoſobna Liſty cyrkularne, zachęcaiąc do mężnego przy pomocy ſprzymierzonego Narodu przeciwko nieprzyiaciołom poſtępowania. General *Clinton* i Amirał *Arbthnot*, z częścią Woyſk i Okrętow ſwoich, powrócili byli dnia 16. Czerwca z *Charles-Town* do *New Yorku*; lecz we trzy dni potym pierwſzy z tych Komendantow wyiechał z Woyſkiem, i udał ſię na iakąś wyprawę.

Z WŁOCH.

Z Neapolu dnia 20. Lipca.

Między iednym Kawalerem nazwiſkiem *Oſorchi Piemończykiem*, i drugim *Damas Francuzem* Synowcem Kardynała de *Bernis*, zaſzedł niedawno w Porcie *Syrakuzańſkim* poiedynek, w którym *Francuz* poległ na placu. Ciała zabitego Jmć Xiądz Biſkup *Syrakuzańſki* na mieyſcu zwyczaynym chować niepozwolił; i przeto niektórzy Kawalerowie na tymże brzegu, gdzie zginoł, iego pogrzebli.

DONIESIENIE z WILNA

W Drukarni tuteyſzey J.K. Mci. przy Akademii Wileńſkiey wyſzedł z druku Tom trzeci i oſtatni Kazań Niedzielnych J. X. Glażyńſkiego. *W teyże Drukarni nayduią ſię Kſięgi 1. Ceremonie czyli Obrządki i zwyczaie, które bywaią w Kościele Katolickim w przypadaiących różnych okolicznościach używane dla wygody Kapłanow Parafialnych, oraz dla potrzebney i innym wiadomości i nauki zebrane.* Tom. II. 2. *Liſty pewnego Starca piſane do młodego Xiążęcia. 3. Regulament Exercerunku Kawaleryii 4. Komedye Ociec dobry. 5. Sądy u Woyta 6. Statyſta. 7. Łazarz. 8. Spor Rymotworſki miedzy Chwalcami miodu i Wina Konfiſzkacyą poprzedniczą zagodzony.*

NUM: XXXVII.

SUPLEMENT

DO GAZET WILENSKICH

w SOBOTĘ DNIA 9. WRZESNIA ROKU 1780.

Z KRYMU.

Z Kaffy dnia 31. Maia.

Extraordynaryiny *Rossyiski* Poseł i Pełnomocny Minister oraz Konsyliarz Stanu, Jmc Pan de *Weseliczky*, miał dnia 27. tego Miesiąca u Hana tuteyszego *Sahin Gueray* Audyencyą, podczas którey złożył mu swe Listy Kredencyalne. Wszystkie okazałości i ceromonie w tey okoliczności czynione były podług zwyczaiu Kraiow *Wschodnich*. Poseł od Hana był przyimowany nie w Mieście, lecz w Obozie, o kilka wiorst odległym, do którego Han wyiechał częścią dla zdrowia częścią a żeby taż Audyencya więcey mogła mieć wspaniałości. Poseł z swoiey strony staralsię, iuż licznym swym pocztem, iuż pięknym porządkiem okazywać iak naywięcey powagę Pierwszego Ministra. Z oboiey strony wiele kosztownych rozdano podarunkow; znacznieysze iednak nierównie były te, które Dworscy tuteyszego Hana, każdy według swego stopnia, od J. Pana Posła otrzymali. Rzecz uwagi godna, że Jmć Pan Poseł miał sobie na wiazd przysłaną poczwórną Karetę; i przytym traktowany był na srebrze zwyczaiem cale *Francuskim*; gdy tym czasem przed Hanem zwyczayny iego serwis był zastawiony.

Z TUREK.

Z Konstantynopola dnia 7. Lipca.

Sprawa wiadomego okrętu woiennego *Rossyiskiego*. z *Taganrok* tu przybyłego, lubo się prętko zakończyła, wielką iednak w *Ministerium Ottomańskim* niespokóyność zostawiła. Z tego *Rossyiskiego* postępku wnosi sobie *Porta*, iż Dwór *Petersburski*, chciał przezeń doświadczyć, czyby nie mógł przywłaszczyć nieznacznie swoim woiennym okrętom przeyścia przez Morze *Czarne* na *Białe*, a ztamtąd na *Archipelag* i Morze *Srzodziemne*; i przeto, gdy toż *Ministerium* odebrało nowinę, że inne dwa Statki *Rossyiskie* płynęły do *Konstantynopola*, domagałasię u Jmci Pana de *Stachieff* Posła *Rossyiskiego*, aby te Statki

ſtanely niżey Zamku przy uściu Kanału, i po ſwym przerewidowaniu i wyładowaniu ſwych towarow, iak nayprędzey do ſwego kraiu powracały. Jmć Pan Poseł *Roſſyiſki* zezwolił wprawdzie na to, podług daney ſobie od Hrabiego de *St. Prieſt* Posła *Francuſkiego* rady; ta iednak Dworu *Ottomańſkiego* zayzdrość całeſię iemu nie podoba, i ieſt tego przekonania, że ten *Porty* poſtępek zupełnieſię ſprzeciwia oſtatniey Ugodzie. Ta bowiem Ugoda pozwala Państwu *Ryſſyiſkiemu* zprowadzać tu ſwe towary na ſwych właſnych okrętach; a zatym ſądzi Jmć Pan de *Stachieff*: „ że do tey „ liczby maią należeć i Statki „ pocztarſkie, dla tych naybar„ ziey przyczyn, że handel ułat„ wiaią i wyſyłane od Dworu „ do niego Liſty prędzey i be„ ſpieczniey mogą przywozić: co „ zaś do tego okrętu, który tak „ wielką nieſpokoyność ſprawił, „ zgadzaſię w tym J. Pan Poseł, „ że on był większy nad zwy„ czayne Statki pocztarſkie, do „ daie iednak, iż to ſię ſtało „ dla niedoſtatku innych, dla cze„ go tego użyć muſiano „ *Porta* „ zaś trzymaiącſię mocno uczy„ nioney wyraźney w oſtatniey „ Ugodzie między okrętami zbroynemi i Statkami Kupieckiemi różnicy, z ſtrony ſwoiey tak od powiada: „ iż nie ieſt bynay„ mniey obowiązaną pozwolić „ przeyścia iakiemukolwiek Stat„ kowi, banderę okrętu woien„ nego maiącemu; a ieżeliby ia„ kie Statki pocztarſkie ią mia„ ły, tym ſamym powinne na„ leżeć do liczby zakazanych; „ że przytym Handel *Roſſyiſki* z „ *Konſtantynopolem* uſtanowiony „ niepotrzebuie Statkow pocz„ tarſkich, ponieważ odprawuie„ ſię od iednego tylko Domu, a „ ten należący do Cudzoziem„ cow wiele ma ieſzcze trudno„ ści do utrzymaniaſię, lubo wſzel„ kiey pomocy Zwierchność *Roſ*„ *ſyiſka* iemu dodaie; że naoſta„ tek, co ſię tycze Liſtow, lądem „ ie Jmć Pan de *Stachieff* może „ odbierać, &c:„ Posłał więc w tym intereſie Miniſter *Roſſyiſki* dwóch umyślnych do ſwego Dworu; i z wielką ciekawością czekaią tu wiadomości, iakim umyſłem rzecz ta tam będzie przyięta.

Mniey uważne *Porty* tłumaczenie ſwego oſtatniego z *Roſſyą* zawartego Pokoiu dało ieſzcze do inney ſprzeczki przyczynę. Dwór *Petersburſki* chciał uſtanowić iednego Konſula w *Bukareſcie*, Stolicy Prowincyi *Wołoſkiey*, podług Artykułu oſtatniego Traktatu, który pozwala Jmperatorowey Jeymci„ pozakładać Konſulowſtwa po wſzyſt„ kich tych mieyſcach Państwa *Ot*„ *tomańſkiego*, gdzieby tylko chciała, *w tym ſamym ſpoſobie, w iakim*

Konsulowie innych Narodow Cudzoziemskich tamże są ustanowieni." Zwierzchność *Ottomańska* te ostatnie słowa w ten sens tłumaczy " iż *Rossya* mogłaby poustanawiać Konsulow tam, gdzieby inne Na-" rody ich trzymały, ale nie na " innych mieyscach, a zatym " na żadnych tych, któreby nie " były Miastami Portowemi handlu. czyli *Echelles de Commerce;*" i dla tey przyczyny nie chce pozwolić trzymania Konsula *Rossyiskiego* w *Bukareście*. Takie tych słów tłumaczenie nie zdaiesię być naturalne, prawdziwsze byłoby takie, któreby przypisywało *Konsulom* Rossyiskim, *gdziebykolwiek byli trzymani, takie przywileie, iakich używaią Konsulowie innych Narodow Cudzoziemskich.*

Cosię tycze Floty *Ottomańskiey*, która krąży na *Archipelagu* naypierwsze *Kapitana Baszy* proiekta do tego zdaiąsię zmierzać, ażeby wzbogacił skarby swego Monarchy przez zdzierstwa i zguby Panow *Azyatyckich*, których dostatki za występek się poczytuią. Szczęściem wszakże większa ich część tę nasię burzę przewidziała i skryłasię, mianowicie sławny ow *Cara Osman Oglou* przeszły Gubernator *Smirneński*, i *Elez Oglou* Rządca Powiatu około tegoż Miasta; z których iak pierwszy (który iuż nieraz od tegoż niebespieczństwa uciekać musiał) tak i drugi, zabrawszy swe skarby, z licznym ludem umknąć potrafili.

Morowa zaraza mnieysze coraz, Bogu dzięki, szkody tu czyni; ukazuiesię iednak czasami po różnych mieyscach, co ieszcze nas w niespokoyności trzyma; przed kilką dniami ziawiłasię w *Buiukdere* przy samym mieszkaniu Posła *Angielskiego*.

Z NIEMIEC

Z Kolonii dnia 7. Sierpnia.

Podług ostatnich ze *Spa* Listow, spodziewaiąsię tam, że Król Jmć *Szwedzki* zabawi do końca tego Miesiąca, i że przed iego wyiazdem przybędzie tam Cesarz Jmć dla rozmówieniasię z tymże Monarchą. Wieść tę o bytności tam Cesarskiey potwierdzaią nawet niektóre Listy *Wiedeńskie;* przynaymniey to zdaiesię pewna, że Cesarz Jmć powróciwszy z *Rossyi*, nie pozwoli sobie długiego odpoczynku, i wyiedzie zaraz do *Niderlandu*.

Z Kolonii dnia 10. Sierpnia.

Po zakończoney szczęśliwie Elekcyi Arcy Xiążęcia Jmci *Maxymiliana* iako Koadiutora Elektorstwa i Arcybiskupstwa *Kolońskiego*, wysłano ztąd Kuryerow do *Wiednia*, i do *Bonny* Baron de *Belderbusch* Konsyliarz taiemny Cesarstwa Jchmciow i razem Minister Stanu Xiążęcia Jmci Elektora *Kolońskiego;* utrzymywawszy tu ze wszelką wspaniałością

Osobę Arcy-Xiążęcia Jmci *Maxymiliana*, powrócił w nocy do *Bonny*, dokąd także Wielka tuteyſza Kapituła wyſłała Deputowanych od siebie z Hrabią de *Konigsegg Aulendorff*, Dziekanem Biſkupem *Mireńſkim* Suffraganem i Arcy-Kapelanem Elektorſkim z powinſzowaniem Xiążęciu Jmci Elektorowi tego pomyślnego Jego chęci uſkutecznieni. Hrabia zaś de *Metternich Winnebourg* Konſyliarz taiemny Stanu i Miniſter Pełnomocny Dworu *Wiedeńſkiego*, który tu był przyiechał na Elekcyą Arcy-Xiążęcia Jmci w doſtoieńſtwie Komiſarza Ceſarſkiego, ſprawiwſzy dane ſobie zlecenie ze wſzelką pomyślnością, wyiechał ztąd dnia onegdayſzego wieczorem w tymże intereſie do Kapituły *Monaſterſkiey*, która naznaczyła dzień 16. tego Mieſiąca na Elekcyą Arcy-Xiążęcia Jmci *Maxymiliana* iako Koadiutora Xięſtwa-Biſkupſtwa *Monaſterſkiego*.

Ze Spa dnia 28. Sierpnia.

Liczbę Państwa tuteyſzego pomnożył ieſzcze Xiąże Jmć de *Chartres*, przybyły tu pod imieniem Hrabiego de *Joinville*, wraz z Xiążętami de *Fitzjames*, de *Fronſac*, i innemi Panami *Francuſkiemi*. Gość ten iednak niedługo tu ma zabawić; gdyż dnia 15. tego Mieſiąca, albo i prędzey, wyiedzie ztąd przez *Givet* do *Rocroi* dla weyrzenia tam w Garnizon, a z tamtąd udaſię dla intereſow do *Bruxelli*. Będąc ten Xiąże w tych dniach w *Vauxhall*, prezentowany był Hrabiemu de *Haga* przez Hrabiego d' *Uſſun* Posła *Francuſkiego* przy Dworze *Sztokolmſkim* Hrabia de *Haga* iezdził dnia wczorayſzego przez *Leodyum* do *Maſtrychu*, zkąd dziś wieczorem przed godziną 10. tu znowu powrócił. Wieść o przybyciu do wód naſzych Ceſarza Jmci, gdy będzie iechał do *Niderlandu*, nie uſtaie, którego zatym przytomności z wielką żądzą Państwo tuteyſze czeka.

Z HISZPANII.

Z Baionny dnia 22. Lipca.

Mamy wiadomość z *Lizbony*, że mała Eſkadra *Angielſka* Kommodora *Johnſtone*, maiąca ieden okręt od 50. armat, trzy Fregaty i dwa Statki Korſarſkie, nie mało tam zdobyczy wprowadziła. Z tey liczby ſą: ieden okręt *Hiſzpańſki*; ieden *Amerykańſki*; dwa okręty *Francuſkie*, z winem kawą, i cukrem; Statek ieden pocztarſki z *Breſt* z Inſtrukcyami do Hrabiego de *Guichen* wyſłany, które iednak potrafiono w morze wrzucić; i Fregata iedna także *Francuſka* od 40. armat Komendy Kapitana *Fabre*, o którey nigdyśmy nie rozumieli, żeby od okrętu 50. tylko armat maiącego miała być wzięta.